

Giftfritt
en obunden, ideell tankesmedja

Utvecklingen av vindkraft i Sverige

Olof Hellgren och Hans Larsson
2023

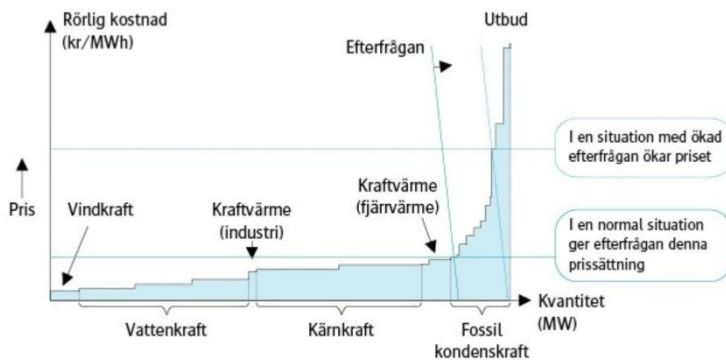
Den trots allt för långsamma utvecklingen av vindkraft i Sverige har i media beskrivits som [ett motstånd mot vindkraftverk](#) bland s.k. bybor eller Ortsbor. Och besluten om etablering av vindkraftverk ligger alltid i händerna på de kommunala politikerna. Mot landbaserade vindkraftverk förs naturvärden fram som den primära anledningen till motstånd. Ibland är det ljudet som förs fram som orsak till motståndet. Men Sverige är ett stort land. Mycket stort med tanke på folkmängden. Det är svårt att förstå problemet om det inte orsakas av syndromet "gärna vindkraftverk men inte på min bakgård" och ibland är den bakgården väldigt omfattande. Det heter aldrig "gärna el men inte i min stuga". Var ska då vindkraftverken stå, var ska vattenkraftverken ligga och framför allt var ska kärnkraftverken stå? Elen är dyr och pengarna rasslar in till staten - och till utländska företag ex. Uniper och Fortum. Hur kan debatten om kärnkraft som det allena saliggörande fått sådan genomslagskraft i förhållande till vindkraft? Havsbaserade vindkraftverk då? De förstör havsutsikten påstår kustnära boende. Men hur vackra är de högt säkerhetsklassade kärnkraftverken med förvaring av stora mängder utbränt kärnbränsle? Barsebäck står med sina betongklossar över den skånska västkusten. Hur vackra är dessa?

Men, det finns också andra hinder än trilskande "bybor" och kommunpolitiker. För de ansökningar om havsbaserade vindkraftparker som redan ligger på regeringens bord ska myndigheten SGU, Sveriges geologiska undersökning, fatta beslut efter undersökning av havsbotten. Men det [tillskott som SGU behöver](#) har inte tilldelats av regeringen. Dessutom är lagstiftningen krånglig. Detta riskerar att försena de redan så [tidsödande tillståndsprocesserna](#).

Ett annat stort hinder är det moderata partiets vurm för kärnkraft. TT gick ut med en enkät till Sveriges 290 kommuner om hur de ställde sig till kärnkraft. 132 kommuner svarade - alltså mindre än hälften. Av dessa öppnade 24 kommuner för ny kärnkraft inom kommunen. Den gemensamma nämparen för 21 av dessa kommuner är M eller som kommunstyrelseordföranden i Ljusdal säger, som argument för att vara positiv till kärnkraft: "jag är moderat, och vi ger ju stöd till kärnkraft" (enligt TT). Dagens industri, DI, drar snabbt slutsatsen att 24 av 132 kommuner blir 58 av 290 kommuner att svara positivt till kärnkraft. (Tilläggas bör att många av de positiva kommunerna saknar förutsättningar för kärnkraft). Vad som ligger bakom denna moderata fixering vid kärnkraft är svårt att förstå, men motståndet lägger givetvis stora hinder i vägen för snabb utbyggnad av elproduktionen. Det säkraste och snabbaste sättet att bygga bort elbristen och därmed det höga elpriset är vindkraft. Landbaserade vindkraftverk är snabbast att bygga och ger också den billigaste elen. Mycket av motståndet har kretsat kring den tekniska livslängden på vindkraftverk - 25 år, medan 60 år eller längre har förts fram för kärnkraft. Den tekniska livslängden är faktiskt underordnad den ekonomiska livslängden. Är det billig el vi vill ha - eller är det dyr. Billig el produceras av [en allt mer utvecklad teknik för vindkraft](#). Den i särklass dyraste komponenten i ett vindkraftverk är turbinen. Den går att byta ut, tillsammans med [alla andra komponenter](#), när den ekonomiska livslängden är uppnådd eller när det utvecklats ny förbättrad teknik - utvecklingen går snabbt framåt för vindkraft. Det går däremot inte att byta ut en reaktorinneslutning i ett kärnkraftverk. Att renovera ett vindkraftverk innebär inga större svårigheter eller kostnader. Att renovera ett kärnkraftverk innebär mycket stora kostnader med hänsyn till dyra tekniska komponenter och säkerhetsproblem. Kostnaderna blir också högre ju äldre de blir. Oftast är det inte ekonomiskt försvarbart. I den ekonomiska kalkylen för kärnkraft ligger förutom själva bygget också det årliga behovet av kärnbränsle.

Den tidigare leverantören, Ryssland, är inte aktuell längre. Priset har efterhand stigit med 100 % och osäkerheten är stor om framtida priser. Förutom inköpspriset för själva bränslet ligger även lagringskostnader och transportkostnader samt stillestånd vid byte. Allt detta påverkar givetvis elpriset. Vind har inte dessa kostnader.

För lönsamhet läs nedan grafik från energimarknadsinspektionen:

Det lägsta priset på el kommer från vindkraft. Ju mer vindkraft som byggs ju längre blir andel vindkraft mot vattenkraft, som är något dyrare. Vad händer då med utbudet av el på Nord Pool? Jo, den dyraste kraftvärmerna skjuts utanför efterfrågan, vilket också kärnkraften gör. En dag som idag, 2023-02-01, med ganska högt elpris, är andelen vattenkraft 53.3 %, kärnkraft 25 % och vindkraft 11.5 %. Ett antal havsbaserade vindkraftsparker, som inte behöver köpa och ladda nytt kärnbränsle varje år, hade marginaliserat kärnkraftens plats i [kraftfördelningen](#). Denna dag tillsammans med flera andra dagar var effekten för att producera el 22 582 MW, förbrukningen 19 515 MW och exporten 3 070 MW (varav kärnkraften stod för 5 795 MW effekt).

Redan vid slutet 2021 fanns det totalt 4 754 vindkraftverk som bidrog till cirka 16 % av Sveriges elproduktion (källa: [energimyndigheten](#)).

Vindkraftverken kommer, trots alla hinder, att byggas ut och då blir kärnkraften olönsam om inte våldsamma subventioner tillskjuts av staten - d.v.s. våra skattepengar. Inget företag kan driva ett kärnkraftverk som inte kan sälja sin el - annat än staten och då drivs verket av skattepengar. Lönsamhetsgarantier är precis denna typ av företagande. Varför vill Näringslivet (läs Wallenberg) och moderaterna att staten ställer ut lönsamhetsgarantier i minst 60 år? Varför vill näringslivet ha ett löfte från samtliga partier om långsiktiga, d.v.s. minst 60 åriga avtal? De inser den uppenbara risken med att bygga kärnkraftverk. Normalt företagande bygger på att göra riskbedömningar. Om risken för förlust är uppenbar så satsar man inte. Men om det finns en minsta möjlighet att tjäna pengar slår man till. Dessa förutsättningar för investeringar har uppenbarligen inte kärnkraftsbyggen.

Att inte snabba på utbyggnad av vindkraftverk, särskild havsbaserade, medför att medborgarna får dras med höga elpriser, som minskar köpkraften, ökar andelen konkurser, ökar antalet uppsägningar och spår på inflationen.

[Flera ansökningar](#), bl.a. [den danska energikoncernen Ørsted](#) (sammanlagt 18 000 MW), är [godkända av länsstyrelser](#), och ligger på regeringen bord. Varför inte snabba på?

[Siemens](#) eller [GE Renewable Energy](#) utvecklar och tillverkar vindturbiner. Också [ABB](#) [utvecklar och tillverkar vindturbiner](#) men dessutom anslutningar till elnätet. I Tyskland testas [20 MW vindturbiner](#).

Det finns mycket att lära om vindkraft exempelvis, [energimyndigheten](#), [vindkraftskurs.se](#) och [vindkraften.se](#).

Olof Hellgren och Hans Larsson

Bilaga, de 24 kommuner som sagt ja till kärnkraft i kommunen

https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_kommun-och_regionstyren_i_Sverige_2022%E2%80%932026

Askersund - **M**, KD, L
Eskilstuna - S, **M**
Grästorps - **M**, C, L, KD
Klippan - **SD**, KD, VFK
Kristinehamn - S, C, V, *MP*
Kungsbacka - **M**, C, L, KD
Kävlinge - **M**, SD, KD
Ljusdal - **M**, **SD**, LjP, L, KD
Mariestad - **M**, C, KD
Norrköping - **M**, KD, L
Oskarshamn - S, **M**
Ronneby - **M**, **SD**, L, KD
Sjöbo - **M**, S, C, L
Skurup - **M**, **SD**, KD
Svenljunga - **M**, **SD**, Lpo, KD
Valdemarsvik - **M**, **SD**, Lpo, KD
Varberg - **M**, **SD**, L, KD
Västervik - **M**, KD, VDM, L
Ystad - **M**, KD, L
Årjäng - KD, **M**, L
Åstorp - **SD**, **M**, KD
Älvdalen - S, C
Örkelljunga - **SD**, **M**
Östhammar - **M**, **SD**, KD, Boa